

Félsorok

*kinek a folytonos
önfeloldozása
ez a véghetetlen
vacsora
ez a mindenható
kóma
ám aranyabb öntudat
minek is kell
kinek is kell
ez az érzéstelenítés
a tejút*

*egy injekcióstűben
ez a mindenség
csalhatatlan
ez a kétélű nyelv
ez a néma damaszkuszi penge
ez a bűnös
izzó nyelve alatt
szétolvadó
kék ostya
a föld*

SÁNTA GÁBOR

A lepkék kiáltása

Az árok kicsi volt és kényelmetlen, ráadásul az utóbbi napok esőzései után még sáros is. Az oldala néhol magától omlott le a lövedékek sziszegő záporától, máshol Adrian (Adrian J. Shoddy, 6710-es számú közlegény) rongálta meg a kacskaringós lövészárkot, mikor az elesetteket elföldelte. Nem figyelte, hogy ki a néhai bajtárs, ki az ellenség — egy helyre temette őket. Halálukban kísértetiesen hasonlítottak egymásra: tépett egyenruha, alvadt vér, rövid, csapzott haj, meggyötört arc. Már akinél az arcot nem roncsolta szét valami iszonyú erejű lövedék.

Adrian nem törődött velük. S egyáltalán: szinte semmivel sem törődött. Felőle aztán heverhettek volna temetetlenül akármeddig. Hiszen már nem törhettek az életére, nem árhattak neki. S ez volt a legfontosabb. Azonban rövidesen legyek milliói lepték el a holttesteket, és főleg éjszakánként ilyen-olyan dögevők is megjelentek. Ezért, ha nyugalmat akart, el kellett kaparnia a halottakat.

A lövészárkok e célra is tökéletesen megfelelt. Odahúzta őket, egymás mellé fektetve ismerőst és vadidegent. Mint a szardíniák, gondolta. De nem ábrándozt sokáig. Keresett egy gyalogsági ásót, és az árok oldalát rákaparta a hullákra. Ezzel olyanná vált ez az őserdei tisztás, mintha valaki egykor vízvezetékot kezdett volna a földbe fektetni, de aztán valami okból csak félig temette be a kiásott árkot.

Csupán az a néhány lábnyi árokrész maradt érintetlen, amelyre az ütközet közben az az átkozott fa zuhant. Egy gránát közvetlenül a törzsénél robbanhatott, mert a pálma egyenesen a gödörre, pontosabban az eszeveszett tüzelés után éppen a tárat cserélni akaró Adriánra dőlt. Olyan tökéletesen esett rá, hogy dűsan fejlett koronájával teljesen befedte az árkot. Ráadásul, a gödör két végét szinte ugyanabban a pillanatban tette használhatatlanná egy-egy nagy erejű lövedék.

Így, miután a csatazaj elült, az életben maradt hadnagy és a rádiós mit sem tudtak a fa alatt eszméletlenül heverő közlegényről. Végignézték az eseteket. Bajtársaik mind meghaltak, csak az ellenséges katonák némelyike birkózott még a legyőzhetetlen közös ellenféllel. Velük — irgalomból — rövid úton végeztek. A holttestek eltemetéséhez azonban kettejük ereje kevésnek bizonyult; ők is sebesültek voltak. Csupán annyit tehettek, hogy összegyűjtötték a szanaszét heverő fegyvereket és az összes lőszert, majd felrobbantották az egészet. Aztán elindultak megkeresni egységeiket.

Adrian zúgó fejjel tért magához. Az ágak okozta véres karcolásoktól eltekintve sértetlen volt. Hunyorogva mászott ki a gödörből, és minden hullát külön-külön megvizsgált. A hadnagyék alapos munkát végeztek, mert fegyvert senkinél sem talált. Vagyis egyetlen átkozott lőszer sem állt a rendelkezésére. Tehát már az ütközet közben sem tudott volna tárat cserélni, hiszen a sajátjai közül is az utolsó töltényeket lőtte el. Éppen idejében zuhant rá a fa...

Hamarosan tudomásul vette a nyilvánvaló tényeket, és abbahagyta a keresést; belenyugodott mindenbe. Úgy döntött, nem megy innen sehová. Bevárja azt, aki előbb érkezik: ha az övéi, akkor jó és szerencséje van, ha pedig az ellenség jönne hamarabb — úgy is jó. Tökéletesen mindegy. És egyáltalán: az utóbbi időben már amúgy is teljesen feleslegesnek érzett mindent.

Nem testi fáradtság volt ez. Mióta egyedül maradt ebben az omladozó sárfelekben, eleget pihent. Igyekezett nem foglalkozni semmivel. Űlt naphosszat, kezében — csak úgy megszokásból — az üres géppisztoly, és a jelent elfelejtve a „régii szép időköt” próbálta felidézni. De ez valahogy sehogysem sikerült. Időnként beugrott ugyan egy kép, egy arc, egy név, de ezeket azonnal millió darabra zúzták az elmúlt évek átélt szörnyűségei. Az arcokhoz szinte mindig leszakított testrészek, a nevekhez szénné égett, büzlő emberi maradványok fényképszerűen éles víziói járultak.

S ezektől még álmában sem szabadulhatott. A képek ugyanis makacsul visszatértek, és filmszerűen peregtek lezárt szemhéjának belső, éjsötét falán. Ettől lehetett az, hogy bár fizikailag pihentnek, egészségesnek érezte magát, mégis időről időre fásult apátia tört rá, és ilyenkor mindent feladva, a minden mindegy egyszerűségével azt várta, hogy az ellenség végre rátaláljon, és végezzen vele.

Meg akart halni, illetve, helyesebben: nem akart túlélő lenni. Ha erre gondolt, mindig az a ki tudja, mikor látott film jutott az eszébe, melyet a társadalomba visszailleszkedni képtelen veteránokról forgattak. Nem, ő nem akarja, hogy a családtagjainak — már aki életben maradt — előre kelljen szólniuk, ha valamiért a háta mögé akarnának lépni. Hogy őt is csak néhány méter távolságból legyen biztonságos felébreszteni, mert ha valaki szeretettel megérintené, akkor a felriadás első öntudatlan pillanataiban a jól bevált fogásokkal, néhány röpké másodperc alatt, akár végezni is képes lenne az illetővel. Istenem, gondolta most is, hányszor, de hányszor csináltam már végig... Állattá váltam, vadászó és védekező ragadozóvá. Az ösztöneim legalábbis biztosan olyanok, mint a vadaké. Nem tudnám elviselni, hogy csak a hozzám hasonló érzelmi nyomorékokkal tudjak kapcsolatot teremteni. Hiszen milyen kapcsolat lenne az?! Csupán a háború szüntelen újraélése. Nem más. Istenem, hogy én is csak a bajtársak nevét őrző márványfal előtt érzem otthon magam! Ha ugyan lesz ilyen... Nem, nem... nem akarom, suttozta, és a kezébe temette arcát.

Ennél már az is jobb, ha végeznek vele. Védekezni, lőszer híján, még ha akarna, sem tudna. Persze, nem is akar. Az a kis tőr pedig, amely egy titkos

zsebben lapul tokjában, valahol a tarkója alatt, nos ez az aprócska játékszer nevetnivalónak tűnt az automata fegyverekkel szemben. Így emiatt sem izgatta magát. Inkább szeretett volna minél hamarabb túllenni a dolgon, mint afféle szükségesség rosszon.

Felbontott egy konzervet, és enni kezdett. Még az első falatnál eszébe jutott valami. A zubbonya zsebében kezdett kotorászni; féltett kincseit tartotta itt: két magnókazettát. Ezekre nagyon vigyázott, hiszen az utóbbi időben már csak ez az egy dolog kötötte le igazán: a zene. A zene, mely elrepít, elgondolkodtat, vagy felráz, ha éppen az kell. A zene, mely minden körülmények között képes volt lefoglalni a figyelmét, mely attól függően, hogy milyen éppen a hangulata, mindig más oldalát mutatta, és ezért megunhatatlannak bizonyult.

Sohasem vált meg a szalagoktól. Hallgatásuk különösen az utóbbi hetekben vált már-már rögeszmeszerű örületté. A zenehallgatást ugyan mindig is alapszükségletnek érezte, de mániaként azóta tört rá, hogy néhány héttel ezelőtt egy gyermekkori barátját repesztől alaktalanná roncsolva, szörnyű kínok között látta meghalni. Sok mindent megélt már, de azt az állati nyüzisztést és vinnyogást képtelen elfelejteni. Még a tehetetlenséget, amit akkor érzett.

Akkor benne is megszakadt valami. Ugyanis az a felismerhetelenné vált emberi lény volt az utolsó kapocs, mely e pokolban a múlthoz kötötte, melynek még sikerült elhítenie vele, hogy ebből a valószínűtlen lázálomból fel lehet ébredni. Akkor maradt végleg magára, hiszen a többiekhez, az egymásra utaltságon kívül, semmi sem kötötte. Azon a végzetes éjszakán — szinte maga sem tudta, hogyan és miért — kiment egy elhagyatott helyre, és egy kis fejhallgatón keresztül végighallgatta az összes *Jimi Hendrix*-felvételét. Az arcán patakokban folyt a könny, és hogy ne üvöltjön, tehetetlen kínjában a zubbonya újját harapta. A járőr eszméletlenül talált rá. Szigorú megróvást kapott, de már ez sem érdekelte. Barátságatlanná, emberkerülővé vált, olyanná, kit csupán dédelgetett kazettái nyugtattak meg némiképp.

Ezúttal nem a Hendrixet tette be kisméretű, alig néhány wattos magnójába, melyet a tilalom ellenére is mindig magával hordott, hanem a másik kazettát. Felcsavarta a hangerőt. Mit bánta, ki hallja meg, hogy kit csal a közelbe a lábmozdító lényeg: a zene! Így legalább hamarabb rátalálnak. Nyugodtan evett tovább.

A külső hangszórókon a sok lejátszástól már kissé recsegve, de azért még élvezhetően a *Doors* szólalt meg. Őket különösen szerette. Mint általában mindenkit, őt is az énekes-szerző, *Jim Morrison* személyisége ragadta meg leginkább. Régen szinte példakép volt a számára: az önmegvalósítás, a látszólag tökéletes függetlenség eszménye. S érdekes módon az utóbbi időben ismét egyre többet gondolt a *Doors* énekesére. „*Mielőtt elmerülnék a nagy, végtelen álomban, hallani akarom a lepkék kiáltását!*” — mondta egyszer. S őt ez szörnyen megrázta. Azóta, ha erre gondol, mindig valami furcsa borzongásféle fogja el, olyan, mint amelyet az elevenen eltemetettsége tudatára ébredő először érezhet. Méghogy a lepkék kiáltását! Bár, ha most visszatekint az elmúlt időkre, ha jól meggondolja, mindig és mindenütt, az egész mocskos öldöklés alatt, ő is azt a végzetes csoda-kiáltást kereste. Figyelte a pillangókat, de azok — akár kicsik voltak, akár tenyéryníek, akár egyszínű jelentéktelenek, akár varázslatosan tarkák — makacsul hallgattak.

Volt e vágyakozásban valami kéjsóvár mazochizmus. Szerette volna, ha neki is megadatna az, ami *Morrison*nak egészen biztosan megadatott. Ezért kutatatta szinte megszállottan mindenhol: gyilkos pergőtűzben, a bombázások

alatt, dzsungelbeli kibírhatatlan meneteléseken. Néha, a rettenetes kézitásák közben már-már azt hitte, hallja. De ezek mindig hallucinációknak bizonyultak. A lepkék hallgattak, mint a sír.

A szalagon most már a *Rolling Stones* ment. Jaggerék éppen a *Ventillátor Blues*-t nyomták egy régi-régi lemezről. De Adrian egy ideje már nem a zenére figyelt. Bár látóterében minden nyugodtnak és békésnek tűnt, de a háta mögött... nos, ott már percek óta valami furcsát érzett. Ám tudatosulni csak most tudatosult benne: áll valaki mögötte!

Óvatosan, nagyon óvatosan fordult hátra. Ezalatt *Jagger*, miközben bűgő hangon hívott valakit, nagyokat nyögve üvöltözött a mikrofonba. Adrian tekintete egy pontra szegeződött és összeszűkül. Szinte megbűvölten bámulta azt a géppisztolycsövet, mely néhány méter távolságból meredt rá. Hát itt van végre, amire várt... És a lepkék...?!

Csupán hosszú másodpercek múlva nézett a fegyver gazdájának szemébe. Mintha tükörbe bámult volna! A szem fényes volt és megtört. Tulajdonosa, egy elgyötört, borostás arcú fiú, talán éppen olyan idős lehetett, mint ő. Az ellenség rongyos egyenruhája lógott rajta, övében néhány tár, az egyik kezében kibiztosított géppisztoly, görcsösen a csípőjéhez szorítva, a másikban egy vastag husáng, melyre támaszkodott. Bal combján átvérzett, hevenyészett kötés, melyen, ha hagyta, legyek felhői telepedtek meg. Az idegen elcsigázott tekintete nyugtalan táncot járt Adrian szeme és a bömbölő magnetofon között.

Még nálam is megviseltebbnek tűnik, gondolta Adrian. Csúnyán meg is sebesült. Ha csend lenne, régen meghallottam volna botorkáló lépteinek zaját. Akkor valószínűleg nem ez lenne a felállás... Na, de jobb ez így. Mindjárt túleszünk mindenen... Nyugi.

Az idegen ekkor tétován intett fegyvere csövével, hogy tegye tarkóra a kezét. Adrian halványan elmosolyodott, mikor keze a titkos kis tör markolatára csúszott. Egy pillanatra ugyan működni kezdtek régi reflexei, de aztán lazított a szorításán.

A *Stones* közben már a *Halott virágokról* énekelt. A másik fiú tekintete most már ellenállhatatlanul a zeneforrásra szegeződött. Csaknem döbönt bűvöllettel hallgatta, pupillái kitágultak, a szeméi szinte megüvegesedtek. Most talán ráugorhatnék a késsel, gondolta Adrian minden különösebb meggyőződés nélkül. De aztán ő is inkább a zenét figyelte. Talán ez az egyetlen értelmes dolog, talán ez... Na, meg az... csak sietne már. Rövidesen én is halott leszek, mintaszerű, amilyenek egy legéppisztolyozottnak lennie kell... Csak csinálná már ez a fiú! Nem mondhatni, hogy elsieti a dolgot. Mi lesz már, nógatta magában, gyerünk, nem állhatunk így örökké!

Ám az a másik még mindig a magnetofont bámulta. Közben arcának keménysége láthatóan felengedett, bár ajkai meg-megvonaglottak, de az is lehet, hogy a szöveget mormolta. Vértő sebére tapadó kötésén a legyek pimasz légioi szívták magukba azt, amit már maradéktalanul a magukénak éreztek. Adrian egyre türelmetlenebbül várakozott.

Az idegen hirtelen a szemébe nézett. A legyek rémülten rebbentek szét. A másik fiú most már nem elesetten, megtörtén állt előtte, hanem határozottan, összeszorított szájjal. Úgy látszik, elszánta magát, sóhajtott fel önkéntelenül Adrian. Végre! Ennek is meg kell lennie. Minél hamarabb, annál jobb!

Ezért aztán hitetlenkedve pislogott, mikor sakkbantartója egy nem várt mozdulattal a bokrok közé hajította géppisztolyát, majd egyenként a tárákat

is. Mire végzett, a magabiztos tartást ismét a görcsös fájdalom és elesettség váltotta fel.

— Halott virágok — suttogta fojtottan, idegen kiejtéssel. Remegő kezével a magnóra mutatott. Sokat látott szeméből végre akadálytalanul előtörhettek könnyei.

— Halott virágok — ismételte Adrian bólintva. Aztán egy hirtelen mozdulattal előrántotta a kis tört, melyet időközben már kihúzott rejtett tokjából. A napfényben vakítóan szikrázó penge láttán az idegen szemei kikerekedtek, annyira, hogy a döbbenet az egész arcát két óriásira tágult, rémült szemmé változtatta.

Pedig Adrian nem akart visszaélni a másik bajtársi gesztusával. Fellelégezve nagyot káromkodott, és kését a legközelebbi fába vágta. A penge zizegve fúródott a páratól szivacsos kéregbe. Egy pillanattal bűvölni nézték a rezgő fegyvert, miközben mindketten valami nagy-nagy megkönnyebbülésfélét éreztek. Adrian a megkezdett konzervre mutatott, mire a másik bólintott, és leültek egymás mellé.

És ahogy ott a lövészárókba lógatott lábbal békésen falták a konzervet, a tisztás fölött váratlanul óriási, valószínűtlenül tarka lepkék jelentek meg. Kibáltak, üvöltöttek és bömböltek, míg végül az egész őserdő egyetlen gigászi sikollyá változott. És ebben benne volt minden: az elevenen eléggő emberroncok állati üvöltése, a halálra kinzott gyermekeik láttán fékezhetetlenné váló, háborodott anyák panaszos nyüzszítése, a brutálisan legyilkoltak utolsó, befejezhetetlen félmondata, és minden és minden...

Az egész jövő.

SCHÉNER MIHÁLY RAJZA